NUOMONĖS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

576-OJI EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETO PLENARINĖ SESIJA, 2023 2 22–2023 2 23

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Energetikos politika ir darbo rinka: pasekmės užimtumui energetikos pertvarkos regionuose“

(nuomonė savo iniciatyva)

(2023/C 146/02)

Pranešėja **Maria del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	2022 1 20
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnis 2 dalis
	Nuomonė savo iniciatyva
Atsakingas skyrius	Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius
Priimta skyriuje	2023 1 30
Priimta plenarinėje sesijoje	2023 2 22
Plenarinė sesija Nr.	576
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	123 / 43 / 20

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) pažymi, kad dėl didėjančio neigiamo kritinės klimato padėties poveikio, taip pat dėl netikrumo ir krizių, kylančių dėl naujų geopolitinių ir energijos rinkos aktualijų, reikia, kad Europos Sąjunga drastiškai paspartintų perėjimą prie švarios energijos ir sustiprintų Europos energetinę nepriklausomybę nuo nepatikimų tiekėjų ir nepastovaus iškastinio kuro. Todėl jis palankiai vertina Europos Komisijos planus tokiems tikslams įgyvendinti (pvz., planą „REPowerEU“ ir papildomą jo finansavimą pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP)).

1.2. EESRK taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad rizika aplinkos (kritinė klimato padėtis) ir energetikos (priklausomybė nuo iškastinio kuro) srityse daro poveikį ekonominei veiklai ir visoms susijusioms politikos priemonėms. Ji įvairiais būdais daro didelį poveikį pažeidžiamiausiems regionams, ekonomikos sektoriams, darbuotojams ir gyventojų grupėms. Todėl EESRK mano, kad ypatingą dėmesį reikia skirti teisingą pertvarką vykdantiems regionams, kuriuose energetikos sektoriaus vystymasis ir darbo rinkos reikalavimai yra labiau susiję ir kuriuose reikės imtis konkrečių politikos priemonių.

1.3. Šiuo atžvilgiu patikimiausi tyrimai rodo, kad sėkmingas perėjimas prie žaliosios ekonomikos apskritai ir energetikos konkrečiai gali padidinti BVP (apytikriais kai kurių tyrimų vertinimais, iki 2050 m. šis padidėjimas bus 5,6 proc.), užimtumo lygį (apytikriais TDO ir IRENA (Tarptautinė atsinaujinančiosios energijos agentūra) duomenimis, sukuriamų darbo vietų bus keturis kartus daugiau negu prarandamų) ir jo kokybę, atsižvelgiant į tai, kad reikia aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų. Pigesnė energija didinant turimus energijos išteklius, visų pirma atsinaujinančiuosius, kurie nustatomi ir skatinami pasitelkiant tinkamą ES žaliąją taksonomiją, pagerins galimybes naudotis šiomis paslaugomis, gamybą ir padės sukurti daugiau darbo vietų. Atsinaujinančiosios energijos sektoriuje sukurtas darbo vietas paprastai sunkiau perkelti, o tai naudinga daugeliui regionų, ypač tiems, kuriems labiau gresia gyventojų skaičiaus mažėjimas. Taip pat reikia atsižvelgti į teigiamą darbo aplinkos poveikį sveikatai.

1.4. Tačiau EESRK yra labai susirūpinęs dėl didelio neigiamo ekonominio, profesinio ir socialinio energetikos pertvarkos poveikio trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu. Padėtį dar labiau apsunkina dabartinė karo Ukrainoje krizė ir ekonominė padėtis (didelis infliacijos lygis). Kylančios energijos kainos paveikė pažeidžiamiausius namų ūkius ir daugelį įmonių visoje ES. Didelės sąskaitos už energiją didina įmonių sąnaudas ir daro poveikį jų gamybos ir užimtumo lygiui, įmonės yra priverstos rengti restruktūrizavimo planus. Tai įrodo, kad energetikos politika ir jo pokyčiai turi lemiamos reikšmės darbo rinkos dalyvių, darbuotojų ir darbdavių prisitaikymui ir pusiausvyrai. Todėl svarbu, kad energijos rinka būtų skubiai stabilizuota, o jos ateitis būtų valdoma taikant naujas taisykles, kurios apimtų dvejopą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, atsparumą ir konkurencingumą.

1.5. Siekiant ištaisyti arba sušvelninti šį neigiamą energetikos pertvarkos poveikį dabartinėmis naujų ekstremaliųjų situacijų sąlygomis, EESRK siūlo valstybėms narėms apsvarstyti tinkamus būdus, kaip geriau integruoti darbo rinkos politiką į reguliavimo sistemas ir aplinkos bei energetikos politiką (tvarios, kokybiškos užimtumo skatinimo priemonės kaip pridėtinė energetikos pertvarkos vertė; lėšos, skirtos laikino arba nuolatinio restruktūrizavimo procesų išlaidoms dalytis; profesinio perkvalifikavimo programos, kuriomis siekiama didinti įsidarbinamumą nuo iškastinio kuro nepriklausomoje ekonomikoje, ir t. t.), taip pat į socialinės gerovės politiką (užtikrinamos visuotinės galimybės naudotis energetikos paslaugomis, galimybė gauti pakaitines pajamas, pakankamos minimalios pajamos ir t. t.). Ši integracija, kuri yra nacionalinių priemonių Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planui įgyvendinti dalis, visada turi būti įgyvendinama palaikant socialinį dialogą ir vedant kolektyvines derybas, nedarant poveikio kiekvienos valstybės skirtingų darbo santykių sistemų autonomiškumui ir įvairovei.

1.6. Atsižvelgdamas į tai, kad šie uždaviniai labai sudėtingi, EESRK siūlo vykdant atnaujintą sanglaudos politiką (ekonominę, socialinę ir teritorinę) pirmenybę teikti energetikos pertvarkos, darbo rinkų ir regioninės plėtros klausimų sąsajoms. ES energetikos politikos ir darbo rinkos sąsaja regionų kontekste yra svarbi visiems ES regionams, tačiau teisingą pertvarką vykdančių regionų atvejis yra išskirtinis, atsižvelgiant į tai, kad praeityje šie regionai daugiausia naudojo tradicinius energijos šaltinius, darančius poveikį susijusioms pramonės sritims. Šiuo tikslu reikėtų atsižvelgti į naudingus rodiklius, pavyzdžiui, susijusius su dekarbonizacijos potencialu užimtumo srityje (angl. DEP). Siekiant veiksmingai įgyvendinti klimato politikos ir energetikos pertvarkos tikslus, EESRK dar kartą pabrėžia savo tvirtą įsitikinimą, kad Teisingos pertvarkos mechanizmas turi būti naudojamas veiksmingiau, atsižvelgiant į tempą, suderinamą su mažų ir didelių įmonių padėtimi. Šiomis sąlygomis būtina imtis naujų papildomų regioninių priemonių, kad būtų išsaugota kuo daugiau darbo vietų ir užtikrinta gera naujų darbo vietų kokybė. Praktiškai arba faktiškai tai visada turi apimti socialinį dialogą ir kolektyvines derybas, įtraukiant ir socialinės ekonomikos subjektus. Komisija turėtų skatinti šį didesnį dėmesį socialiniam aspektui. Visos svarstomos priemonės ar politikos kryptys visada turi būti nustatomos atsižvelgiant į nacionalinių darbo santykių sistemų ypatumus, taip pat į socialinių partnerių vaidmenis, kompetenciją ir savarankiškumą.

1.7. EESRK ragina Komisiją ir Parlamentą, valstybes nares ir ES regionus novatoriškiau ir veiksmingiau įtraukti socialinius partnerius ir kitas pilietinės visuomenės organizacijas į energetikos pertvarkos politikos, turinčios didelę pridėtinę vertę užimtumo ir socialinės apsaugos srityse, kūrimą ir įgyvendinimą, taip pat į jų stebėseną ir vertinimą. Atitinkamuose atvejų tyrimuose atkreiptas dėmesys į teritorinius skirtumus šioje srityje, todėl Komisija ir valstybės narės raginamos, vykdant socialinį dialogą ir įtraukiant socialinę ekonomiką, imtis priemonių, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos labiau subalansuotam teritoriniam ir socialiniam bei ekonominiam vystymuisi. Pavyzdžiui, gali būti skatinami derinimo procesai ir, kai tinkama, socialiniai susitarimai, kuriais būtų siekiama užtikrinti socialiai teisingą energetikos pertvarką ekonomikoje ir darbo rinkoje.

1.8. EESRK pritaria, kad, esant dabartinei geopolitinei krizei, atsižvelgiant į neigiamą poveikį didelių ES įmonių ir MVĮ konkurencingumui, taip pat pažeidžiamiausiems namų ūkiams, reikia stiprinti viešojo ir privačiojo sektorių investicijų politiką ir socialines kompensacines priemones. Be kitų mechanizmų, siekiant stabilizuoti rinkos sąlygas ir užtikrinti visuotinį tiekimą ES piliečiams, raginama pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP) naudoti planą „REPowerEU“. Atsižvelgiant į šį poreikį ir skubumą, reikia taikyti daugiau ekonominių ir socialinių investicijų priemonių (pvz., teikiant paramą didesnėms verslo išlaidoms kompensuoti, užtikrinant išteklius energijos nepritekliui išvengti ir t. t.), tačiau nemažinant prisiimtų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų, nes tolesnis ekonomikos sulėtėjimas turėtų didesnį neigiamą poveikį nei spartesnis minėtų tikslų įgyvendinimas vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu.

1.9. EESRK mano, kad tiek didelėms įmonėms, tiek MVĮ tenka svarbus vaidmuo siekiant energetikos pertvarkos tikslo, nustatant griežtas sąlygas tvariam, kokybiškam užimtumui ir socialinei apsaugai skatinti, taip pat užtikrinant visuotinę prieigą prie energetikos paslaugų (pvz., užkertant kelią energijos nepritekliui). Vis dėlto, siekiant įveikti didžiausius sunkumus, su kuriais susiduria MVĮ, EESRK ragina gerinti MVĮ galimybių gauti finansavimą programas, jas paspartinti ir supaprastinti, teikiant nuolatines paramos ir pagalbos paslaugas.

1.10. EESRK taip pat rekomenduoja stiprinti gaminančių vartotojų (pasyvių energijos vartotojų, kurie tampa aktyviais piliečiais kaip atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamintojai) ir piliečių (energetikos bendrijų) dalyvavimą siekiant paspartinti energetikos pertvarką Europoje.

1.11. EESRK mano, kad teritoriniai energetikos pertvarkos planai turėtų būti rengiami kartu su atitinkamais teisingo socialinės srities veiksmų derinimo susitarimais. Juose, kuriant, įgyvendinant ir vertinant planuojamas priemones, įskaitant gautas lėšas energetikos pertvarkai skatinti, turėtų būti numatytos būtinos sąlygos kurti ir išlaikyti tvarias, kokybiškas darbo vietas ir remti žmones.

1.12. Vis dėlto dabartinė patirtis, susijusi su socialiniu dialogu ir kolektyvinėmis derybomis vykdant energetikos pertvarką makropolitikos lygmeniu nėra teigiama. Daugumoje šalių socialinių partnerių dalyvavimas rengiant, įgyvendinant ir plėtojant politiką, susijusią su dvejopa (skaitmenine ir žaliąja) pertvarka, laikomas nepakankamu.

2. **Bendrosios aplinkybės ir pagrindiniai elementai**

2.1. EESRK džiaugiasi, kad ES, viena didžiausių pasaulyje teršėjų, prisiėmė privalomą įsipareigojimą iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui. Šis įsipareigojimas buvo atnaujintas COP 27 (2022 m. lapkričio 7–8 d.), nepaisant kitų pagrindinių pasaulio teršėjų abejonių. Tačiau Komitetas pabrėžia, kad priemonių, kurių imamasi siekiant sumažinti ES ekonomikos ir energetikos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro, veiksmingumas ateinančiais metais priklausys ne tik nuo to, ar bus pasiektas šis aplinkos apsaugos tikslas, bet ir nuo to, ar pertvarka bus teisinga visiems, taip padedant skatinti tvarią ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia, konkurencinga ekonomika ir aukšto lygio kokybiškomis darbo vietomis.

2.2. EESRK savo nuomonėje *Strateginė energetikos pertvarkos vizija siekiant sudaryti sąlygas ES strateginiam savarankiškumui* ([1]) pripažįsta klestėjimo galimybes, kurias teikia priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo energetikos srityje procesas. Tačiau jis taip pat įspėja apie socialinę ir ekonominę riziką, kylančią dėl dabartinės energetikos krizės. Dabartines problemas (karas Ukrainoje, infliacijos krizė ir t. t.), dėl kurių patiriamas papildomas spaudimas ir sunku pasiekti užsibrėžtus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus, dar labiau apsunkina struktūrinės problemos, pavyzdžiui, klimato kaita, kurios neigiamas poveikis ES ir jos regionams tampa vis labiau matomas.

2.3. EESRK supranta, kad didelės dujų ir elektros energijos kainos daro didelį poveikį visoms įmonėms ir pažeidžiamiausiems namų ūkiams. Dėl infliacijos spiralės uždaromos pramonės įmonės (pvz., Slovakijos „Slovalco“) ir nukenčia daugelio įmonių konkurencingumas.

2.4. EESRK taip pat atkreipia dėmesį į EUROFOUND ataskaitas ([2]), kuriose teigiama, kad padidėjo energijos nepriteklius. Nors valstybės narės gerokai padidino pastangas nustatyti socialines priemones, skirtas naujų krizių ir ekstremaliųjų situacijų socialiniam ir ekonominiam poveikiui sušvelninti, pasirodė, kad šių pastangų nepakanka, o tai rodo, kad būtina stiprinti socialinius tikslus. Kaip pabrėžė Europos aplinkos agentūra (EAA), rengiant ir įgyvendinant klimato kaitos švelninimo politikos ir priemonių rinkinius reikia atsižvelgti į socialinio poveikio pasiskirstymą ir į tai, kaip jį padaryti teisingesnį tais atvejais, kai jis neišvengiamas (*Exploring the social challenges of low carbon energy policies in Europe* (Europos mažo anglies dioksido kiekio energetikos politikos socialinių iššūkių tyrimas), 2021 m. spalio mėn. ([3])).

2.5. Atsižvelgdamas į naujas ekstremaliąsias situacijas, EESRK ragina išplėsti ir sustiprinti tikslines ES ir nacionalines priemones, kuriomis būtų kompensuotas žalingiausias ekonominis bei socialinis plataus užmojo klimato tikslų įgyvendinimo poveikis ir jų poveikis užimtumui, tačiau neabejoja dėl pačių tikslų. Komitetas taip pat mano, kad jie turėtų būti įtraukti į sanglaudos politiką. Šį ypatingą dėmesį sanglaudos politikos priemonėms rengiant ES klimato politiką EESRK jau pabrėžė savo nuomonėje (ECO/579 ([4])), siekdamas akcentuoti, kad reikia padėti įmonėms prisitaikyti prie energetikos pertvarkos reikalavimų, įskaitant su tuo susijusį restruktūrizavimą, ir užkirsti kelią energijos nepritekliui.

([1]) OJ C 75, 2023 2 28, p. 102.
([2]) https://www.eurofound.europa.eu/publications/customised-report/2022/the-cost-of-living-crisis-and-energy-poverty-in-the-eu-social-impact-and-policy-responses-background
([3]) https://www.eea.europa.eu/publications/exploring-the-social-challenges-of
([4]) OL C 323, 2022 8 26, p. 54.

2.6. Labiau struktūriniu požiūriu Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkiniu siekiama peržiūrėti ir atnaujinti ES teisės aktus ir pradėti iniciatyvas, taip užtikrinant, kad ES politika atitiktų klimato tikslus, dėl kurių susitarė Taryba ir Europos Parlamentas, kaip įsipareigota Europos žaliojo kurso dokumentuose ir privalomai nustatyta Europos klimato srities teisės aktuose. **Todėl EESRK mano, kad kovos su kritine klimato padėtimi politika gali lemti didelius ekonomikos pokyčius ir trumpuoju, vidutinės trukmės bei ilguoju laikotarpiu sukelti socialinius sutrikimus, darančius poveikį užimtumui ir gerovei, ypač tam tikruose regionuose. Be to, kaip socialinė pažanga neįmanoma be gerų ekonominės veiklos rezultatų, taip ir tvaraus ekonomikos augimo negali būti, jei nebus užtikrintas socialiniu ir užimtumo požiūriu teisingas perėjimas prie žaliosios ekonomikos ir energetikos.**

2.7. **Poveikis darbo rinkoms bus drastiškesnis tam tikruose sektoriuose ir regionuose**, kuriuose daug anglies dioksido išskiriančios pramonės šakos gali nutraukti veiklą. Poreikis paspartinti energetikos pertvarką turi būti derinamas su Teisingos pertvarkos mechanizmu. Kadangi teigiamas šios pertvarkos poveikis nebus savaiminis, EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad, siekiant užtikrinti sėkmingą energetikos pertvarką, labai svarbu **parengti ir įgyvendinti įtraukią investicijų politiką** (skatinant tvarų, deramą darbą) ir įtraukti visuomenę – išklausyti darbuotojų ir jų atstovų nuomonę makroekonomikos (ES ir nacionaliniu), tarpinio lygmens (sektorių) ir mikroekonomikos (įmonių, vietos subjektų) lygmenimis.

2.8. Atsižvelgdamas į šiuos neapibrėžtus ir kintančius scenarijus, EESRK mano, kad energetikos sąjungos ir žaliojo kurso programos yra teisingos, **tačiau jų nepakanka klimato ir energetikos politikai, kuria būtų užtikrinama socialinė ir regioninė sanglauda**, įgyvendinti, intensyviai **investuojant** į technologines inovacijas, tvarių, kokybiškų darbo vietų kūrimą, žmogiškojo kapitalo įgalėjimą ir regioninio socialinio kapitalo kūrimą. EESRK ragina šiuo tikslu naudotis gerąja patirtimi ([5]). Komitetas pažymi, kad tokių strategijų jau esama – tai, pavyzdžiui, saulės energijos įrenginių projektų įgyvendinimas buvusiuose Portugalijos ir Graikijos rusvųjų anglių kasybos regionuose arba strateginis energiją gaminančių vartotojų skatinimas Lietuvoje. EESRK pažymi, kad ši patirtis vis dar nėra plačiai paplitusi ar dominuojanti praktika.

2.9. Remiantis Europos Parlamento Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto prašymu parengta ataskaita, **šios teisingos Europos energetikos pertvarkos politikos užmojo stokos kaina 2050 m. sudarys 5,6 proc. ES BVP**. EESRK pritaria nuomonei, kad siekiant išvengti šių **išlaidų reikės užtikrinti teisingos pertvarkos rezultatus, be kita ko, užimtumo srityje**. Ataskaitoje rekomenduojami ir kiekybiškai įvertinami keli ES veiksmai šiam tikslui pasiekti ([6]):

— plataus užmojo ES finansavimas, papildantis valstybių narių išteklius švarios energijos technologijų inovacijoms remti. EESRK savo nuomonėje INT/913 jau yra išreiškęs pritarimą šiuo klausimu;

— ES lyderystė pasaulyje vykdant daugiašalį bendradarbiavimą energetikos pertvarkos srityje kasmet atneštų 94 000 mln. EUR;

— ES taksonomijos reglamentas, kuriame būtų išaiškinta, ką reiškia atsakingos investicijos į energetiką, ir kuris skatintų aplinkos ir socialinį valdymą, padėtų ES BVP per metus padidinti 39 000 mln. EUR.

2.10. EESRK mano, kad ne tik didelės įmonės, bet ir MVĮ yra esminė konkurencingos, neutralaus poveikio klimatui, žiedinės ir įtraukios ekonomikos ES sprendimo dalis. Reikia sukurti ir išlaikyti tinkamas finansavimo ir paramos sąlygas. Finansavimas turi būti prieinamesnis MVĮ, taikant supaprastintas ir pritaikytas administracines procedūras. Pradėjus teikti MVĮ skirtas paramos paslaugas joms bus sudarytos palankesnės sąlygos veiksmingai naudotis šiomis priemonėmis ir taip bus skatinama kurti tvarias verslo ekosistemas visuose ES regionuose (NUTS I, II ir III), o ne tik tuose, kurie šiuo metu laikomi atitinkančiais teisingos pertvarkos kriterijus (maždaug šimtas NUTS III regionų ir 31 NUTS II regionas) ([7]).

2.11. EESRK palankiai vertina Teisingos pertvarkos fondo ir Socialinio klimato fondo įsteigimą ([8]). Tačiau jis yra tvirtai įsitikinęs, kad šių fondų finansinės paramos nepakaks siekiant socialiai atsakingai spręsti socialinio ir ekonominio poveikio ir poveikio užimtumui problemas. EESRK pabrėžia, kad teisinga energetikos pertvarka yra susijusi ne tik su finansavimu, bet ir su tikslu kurti kokybiškas darbo vietas, stiprinti demokratinį dalyvavimą (taip pat ir įmonių lygmeniu), palaikant nacionalinių darbo santykių sistemų autonomiškumą ir įvairovę, ir išlaikyti bei toliau didinti Europos įmonių

([5]) Žr. OL C 47, 2020 2 11, p. 30 ir OL C 62, 2019 2 15, p. 269.
([6]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694222/EPRS_STU(2021)694222_EN.pdf
([7]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background
([8]) OL C 152, 2022 4 6, p. 158.

konkurencingumą. EESRK ragina imtis konkrečių priemonių visais lygmenimis, be kita ko, įgyvendinant Europos semestrą, siekiant aktyviau įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas ir socialinius partnerius. Jis taip pat mano, kad būtina reikalauti taikyti tinkamo lėšų naudojimo teisingai energetikos pertvarkai stebėsenos ir vertinimo mechanizmus: turi būti tikrinama, ar įmonės, gaunančios šį viešąjį finansavimą, laikosi socialinių ir užimtumo tikslų.

2.12. EESRK ragina Komisiją vertinant valstybių narių nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, taip pat teritorinius teisingos pertvarkos planus, stiprinti užimtumo ir socialinius tikslus, pavyzdžiui:

— įtraukti aktyvią užimtumo politiką, pagal kurią, vykdant profesinį perkvalifikavimą ir darant švietimo srities investicijas į aukštos kokybės žaliąsias darbo vietas, sudaromos palankesnės sąlygos keisti darbo vietą;

— remti žmones, kurie praranda darbo vietas dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, lėšomis, gaunamomis iš paramą gaunančių valstybių ir įmonių, siekiant užtikrinti, kad vykdant energetikos pertvarką būtų pasiektas teigiamas poveikis užimtumui;

— plėtoti regioninį ekonominį atsinaujinančiųjų energijos išteklių potencialą, taip pat naujas dalyvavimo elektros energijos gamyboje formas (pavyzdžiui, steigti pasigamintos energijos vartojimo kooperatyvus, galinčius sukurti perteklių bendruomenei; skatinti savarankišką darbą atsinaujinančiosios energijos gamybos srityje ir t. t.);

— veiksmingai kovoti su energijos nepritekliumi. Galimybių naudotis energetikos paslaugomis užtikrinimas visiems gyventojams nustatytas Europos socialinių teisių ramstyje (20 principas).

EESRK mano, kad siekiant šių plataus užmojo tikslų būtina skatinti rengti ateities užimtumo ir įgūdžių teritorinius planus, aktyviai dalyvaujant visiems suinteresuotiesiems subjektams, visų pirma socialiniams partneriams.

3. **Tarptautinių mokslinių įrodymų, susijusių su teisingos energetikos pertvarkos poveikiu užimtumui, aplinkybės ir pagrindiniai duomenys**

3.1. EESRK pažymi, kad tradicinių iškastinį kurą deginančių elektrinių pakeitimas atsinaujinančiaisiais ištekliais gali turėti skirtingą poveikį užimtumui. Tai galėtų sukurti naujų žaliųjų darbo vietų atsinaujinančiosios energijos sektoriuje ir pakeisti darbo vietas kituose sektoriuose. Reikia atsižvelgti į galimą energijos kainų padidėjimą, kuris gali slopinti darbo jėgos paklausą intensyviai energiją vartojančiuose sektoriuose ir sumažinti privačių namų ūkių perkamąją galią. Duomenys patvirtina, kad atsinaujinančiųjų išteklių linkme vykdoma energetikos politika sukuria, naikina ar keičia darbo vietas išvystytos pramonės šalyse.

3.2. EESRK pažymi, kad nėra visiško mokslinio sutarimo dėl galutinio energetikos pertvarkos poveikio užimtumui. Tam tikri tyrimai atskleidė atvejus, kai grynojo užimtumo augimo nebuvo (Lenkijos atveju) arba jis buvo labai nedidelis (Vokietijos atveju). Vis dėlto, TDO vertinimu, mažinant ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro bus prarasta apie 6 mln. darbo vietų, nors IRENA šalyse sukurtų darbo vietų padaugės keturis kartus – nuo 11 iki 43 mln. 2030 m. ([9]). Pagal visus Tarptautinės energetikos agentūros (TEA) scenarijus bus naudojama vis daugiau švarios energijos ir taip bus kompensuotas darbo vietų praradimas iškastinio kuro sektoriuose. Pagal nulinio grynojo anglies dioksido kiekio iki 2050 m. scenarijų 16 mln. darbuotojų pereis prie naujų funkcijų, susijusių su švaria energija. JAV ataskaitoje dėl energetikos ir užimtumo (USEER, 2022 m.) ([10]) pateikti panašūs vertinimai: dėl švarios energijos užimtumas energetikos sektoriuje išaugo 4 proc. (visas užimtumas – tik 2,8 proc.).

3.3. EESRK pažymi, kad esama tam tikro disbalanso. Naujos švarios energijos darbo vietos ne visada yra toje pačioje vietovėje kaip ir darbo vietos, kurios bus pakeistos, ir joms reikia naujų įgūdžių. Todėl nacionalinės teisės aktuose ir energetikos politikoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama mokymui, siekiant užtikrinti, kad pertvarka būtų sėkminga ir kuo naudingesnė daugumai. Be to, atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriuje moterų dalis darbo rinkoje (32 proc.) yra didesnė nei kitose energetikos sektoriaus dalyse, nors vėjo energijos sektoriuje ji sudaro tik 21 proc., o tai rodo, kad lyčių stereotipai šioje srityje išliko. Todėl teisės aktuose ir jų įgyvendinimo politikoje turi būti akcentuojami lyčių lygybės tikslai šiose naujose darbo vietose.

([9]) https://irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2019/Jan/IRENA_Gender_perspective_2019.pdf
([10]) https://www.energy.gov/policy/us-energy-employment-jobs-report-useer

3.4. EESRK mano, jog labai svarbu pripažinti, kad energetikos pertvarka yra ne tik technologijų ir viešųjų bei privačiųjų investicijų klausimas, bet ir didelis pasaulinis socialinis iššūkis. Todėl turi būti užtikrintas ir skatinamas pilietinės visuomenės kaip vartotojų ir darbuotojų kaip gamintojų (įmonių ir darbuotojų, tiesiogiai ir per jų atstovybes) dalyvavimas. Klimato klausimai turi būti įtraukti į visų krypčių politiką ir sprendimus. Be to, EESRK mano, kad politika ir sprendimai turėtų būti rengiami pasitelkiant procesus ir, kai tinkama, sudarant socialinės srities veiksmų derinimo susitarimus tarp visų lygmenų valdžios institucijų ir socialinių partnerių, visada gerbiant valstybės darbo santykių sistemų ir kitų atstovaujamųjų pilietinės visuomenės organizacijų autonomiją ir įvairovę, kad būtų užtikrinta įtrauki energetikos pertvarka darbuotojams, vartotojams ir plačiajai visuomenei.

3.5. EESRK pažymi, kad, remiantis mokslinės literatūros ir atvejų nagrinėjimo patirties, tiek sėkmingos, tiek nesėkmingos, apžvalga, nėra vieno iš anksto nustatyto pertvarkos plano, o energetikos pertvarkos poveikis užimtumui ir darbo vietoms priklauso nuo socialinių sąlygų, kuriomis diegiamos technologijos ir vyksta energetikos pertvarkos pokyčiai. Įmonių (pvz., „Renault“, „Siemens Energy“ ([11])) atvejų tyrimų duomenys rodo, kad tais atvejais, kai darbuotojai dalyvavo, pokyčiai davė teigiamų rezultatų (daugiau profesinio mokymo, didesnis našumas ir aukštesnė produktų kokybė).

3.6. Vis dėlto išvados dėl socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų vykdant energetikos pertvarką makropolitikos lygmeniu nėra teigiamos. Daugumoje šalių socialinių partnerių dalyvavimas rengiant, įgyvendinant ir plėtojant politiką, susijusią su dvejopa (skaitmenine ir žaliąja) pertvarka, laikomas nepakankamu. Remiantis kai kurių šalių patirtimi, šis trūkumas gali atsirasti dėl dviejų pagrindinių problemų, su kuriomis susiduria socialiniai partneriai:

— nepaisant to, kad egzistuoja didelė institucinių sistemų įvairovė, visose šiose sistemose trūksta priemonių, kuriomis būtų skatinamas socialinis dialogas ir kolektyvinės derybos formuojant socialines ir darbo teises, susijusias su teisinga energetikos pertvarka (pvz., Italijoje, Ispanijoje, Lenkijoje, Vokietijoje ir t. t.);

— socialiniai partneriai negali tinkamai dalyvauti diskusijose dėl darbo ateities energetikos pertvarkos srityje, nustatyti prioritetus ir veiksmingai įgyvendinti savo darbotvarkes, nepaisant nacionalinės teisės aktų, pavyzdžiui, Ispanijoje, kuriais skatinami konsultavimosi socialiniais klausimais susitarimai dėl teisingos energetikos pertvarkos (Įstatymas Nr. 7/2021).

4. **Bendrosios pastabos**

4.1. EESRK atkreipia dėmesį į analizes, iš kurių matyti, kad tiek politikos, tiek teisinės ES priemonės gali būti svarbios ekonominiu, socialiniu ir darbo požiūriu teisingai sprendžiant energetikos pertvarkos uždavinius. Tačiau jis taip pat mano, kad esamos priemonės (pvz., Europos darbo tarybų direktyva arba Direktyva dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo), kurias įgyvendina visos valstybės narės, turėtų būti veiksmingai taikomos ir užtikrinamas jų vykdymas. EESRK ragina įvairiais atitinkamais lygmenimis skatinti ir priimti tinkamiausias reformas, kuriomis būtų siekiama stiprinti socialinį dialogą, taip pat kolektyvines derybas labiau įtraukti į šiuos teisingos energetikos pertvarkos procesus, kad būtų skatinama teigiama tvarių darbo vietų kūrimo ir darbuotojų apsaugos pusiausvyra, kartu išlaikant tinkamą ekonominę ir verslo aplinką visose valstybėse narėse ir regionuose ir visada deramai gerbiant socialinių partnerių savarankiškumą.

4.2. Patirtis taip pat rodo, kad ekonominiai ir užimtumo struktūrų pokyčiai, susiję su energetikos pertvarka, teisingos socialinės ir profesinės pertvarkos požiūriu būna tiek sėkmingi, tiek nesėkmingi, atsižvelgiant į tai, ar, perkeliant darbo vietas iš anglies dioksido pėdsako požiūriu netvarios veiklos į kitas, tvarias, sritis, užimtumo apimtis iš esmės išsaugoma. Energetikos ir užimtumo politikos sąveika taip pat daro poveikį platesnei regioninei aplinkai ar aplinkybėms, todėl atsiranda galimybių ir pavojų (pvz., reguliuojami supirkimo tarifai, kylančios energijos kainos, dėl kurių kyla pavojus darbo vietoms pramonės sektoriuje, pvz., Vokietijoje ir Ispanijoje). EESRK pažymi, kad, remiantis tam tikra regionų patirtimi, pavyzdžiui, įgyta šiaurės Ispanijos kasybos baseine, dėl energetikos pertvarkos sukurtų naujų darbo vietų yra gerokai mažiau ir jose darbo užmokestis yra mažesnis nei ankstesnėse darbo vietose.

4.3. Pateikdamas bendresnį vertinimą, EESRK pažymi, kad, remiantis patikimiausiais tyrimais, apie 45 proc. pasaulio energetikos sektoriaus darbuotojų dirba aukštos kvalifikacijos darbą, palyginti su beveik 25 proc. visų darbuotojų. Tačiau tokių galimybių esama ne visur, todėl reikia daugiau pastangų siekiant užtikrinti teisingą ir į žmones orientuotą pertvarką atitinkamiems darbuotojams, kad dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo nesusidarytų grynasis nedarbas, kaip Lenkijos atveju.

([11]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733972/IPOL_STU(2022)733972_EN.pdf

4.4. EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad, remiantis IRENA ir TDO ataskaitomis ([12]), atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialas kurti tvarų deramą darbą aiškiai rodo, kad tarp aplinkos tvarumo ir darbo vietų kūrimo rinktis nebūtina. Abi šios priemonės gali ir turi būti neatsiejamos: reikia sukurti tinkamas teisines, politines ir finansines sąlygas, reikalauti visų lėšas gaunančių įmonių tinkamos atskaitomybės ir užtikrinti visų suinteresuotųjų subjektų (teritorijų, socialinių partnerių ir piliečių) dalyvavimą jų valdyme.

5. **Konkrečios pastabos**

5.1. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad energetikos pramonės padėtis ekonomikoje bus vis strategiškesnė, nes ši pramonė yra bene svarbiausia visų sektorių varomoji jėga. Tačiau pagal dabartinius krizės ir pokyčių scenarijus esama įvairių disbalanso ir rizikos veiksnių, kuriuos reikia šalinti tinkamomis investicijomis, nuoseklia politika ir naujomis valdymo struktūromis, kad būtų užtikrintas teritorinės ekonomikos, pilietinės visuomenės ir socialinių partnerių dalyvavimas. Prie teritorinių energetikos pertvarkos planų turi būti pridedami atitinkami teisingo socialinės srities veiksmų derinimo susitarimai, pagal kuriuos, rengiant, įgyvendinant ir vertinant numatytas priemones, būtų taikomos būtinosios sąlygos – kokybiškų tvarių darbo vietų kūrimas ir išlaikymas bei parama žmonėms.

5.2. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad viena iš pagrindinių valdymo sistemų, skirtų socialiai teisingai pertvarkai įgyvendinti ir jos pažangai stebėti, yra Europos semestras. EESRK jau yra pareiškęs, kad Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas Europos semestro cikle kartu su jo stebėsena pasitelkiant socialinių rodiklių suvestinę yra žingsnis teisinga linkme ([13]). Vis dėlto jis mano, kad daugiau dėmesio reikėtų skirti aplinkos ir darbo politikos sąveikai, siekiant padėti užtikrinti, kad galiausiai būtų kuriamos kokybiškos, tvarios darbo vietos, taip pat užtikrinti pakankamas pajamas tiems, kurie praranda darbą ir negali vėl įsidarbinti. Reikia stiprinti regionų ir jų socialinio kapitalo vaidmenį, pažangiąją specializaciją ir žmogiškojo kapitalo darbotvarkę.

5.3. EESRK pakartoja, kad reikia įgyvendinti atitinkamą ES ir valstybių narių *acquis* darbo teisės ir socialinės apsaugos srityje. Kaip EESRK jau nurodė anksčiau, 2017 m. lapkričio mėn. Geteborgo aukščiausiojo lygio susitikime paskelbę Europos socialinių teisių ramstį (Socialinių teisių ramstį), Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą siekti teisingesnės, didesnės lygybės Europos. Ramstis turėtų būti lyg kompasas, rodantis aukštynkryptę konvergenciją, kuria siekiama geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų, ir juo reiktų vadovautis vykdant darbo rinkų ir socialinės politikos reformas ([14]).

5.4. EESRK atkreipia dėmesį į didelius teisės aktų, kuriais įgyvendinamas Europos klimato teisės aktas, skirtumus. Kai kuriuose teisės aktuose, pavyzdžiui, Prancūzijos, pabrėžiamas įmonių ir darbuotojų atstovavimo aspektas derinant žaliąją pertvarką ir socialinius bei profesinius klausimus, tuo tarpu kituose, pavyzdžiui, Italijos ar Ispanijos teisės aktuose arba visų Rytų Europos šalių teisingos pertvarkos regionų teisės aktuose šios pareigos ir teisės mažai minimos. Pavyzdžiui, EESRK atkreipia dėmesį į sėkmingą Prancūzijos patirtį (Įstatymas Nr. 2021-1104): sąvoka „žaliosios pertvarkos uždaviniai“ įtraukta į Darbo kodeksą, nustatant kompetenciją sudaryti sektorių susitarimus, kurti perspektyvinio darbo vietų valdymo sistemas ir formuoti įgūdžius spręsti su žaliąja ir energetikos pertvarka susijusias problemas (L 2242-20 straipsnis), taip pat numatant profesinių sąjungų teisę teikti įspėjimus aplinkosaugos ir visuomenės sveikatos klausimais (L 4133-L 4133-4). Todėl EESRK, griežtai laikydamasis įvairių Europos darbo santykių sistemų autonomijos ir įvairovės, ragina Komisiją skatinti įvairių valstybių narių ir regionų keitimosi gerąja patirtimi iniciatyvas.

5.5. EESRK primygtinai tvirtina, kad pagrindinė būtinoji sėkmingos pertvarkos sąlyga yra iniciatyvus ir įtraukus požiūris, kuriuo užtikrinama ir skatinama konkreti darbo ir gerovės politika. Svarbus sėkmingos politikos bruožas turėtų būti tai, kad ji yra tinkamai orientuota į realius darbo rinkos poreikius, ypač regionuose, kuriuos labiausiai paveikė perėjimas nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos arba kuriuose aktyviai išnaudojamos galimybės, jeigu regionas turi daug tokių išteklių. Teisingos pertvarkos fondas (TPF), nors ir naudingas, yra ribotas ir šį klausimą reikia spręsti, nes fondas neužtikrina visa apimančio atsako į teisingos pertvarkos iššūkius, tačiau jis gali būti remiamas papildomomis politikos priemonėmis valstybių narių lygmeniu.

5.6. Siekiant pagerinti aplinkos ir energetikos pertvarkos politikos sričių ryšį su darbo rinkos ir socialinės apsaugos politika, EESRK ragina daugiau dėmesio skirti tvaraus užimtumo rodikliams, kuriais galima naudotis rengiant ir įgyvendinant numatytą Teisingos pertvarkos mechanizmą. Reikėtų atsižvelgti į **priklausomybės nuo iškastinio kuro**

([12]) https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—dgreports/—dcomm/—publ/documents/publication/wcms_823807.pdf
([13]) EESRK nuomonė dėl *Papildomų pastabų dėl 2022 m. metinė tvaraus augimo apžvalgos* (OL C 75, 2023 2 28, p. 35).
([14]) EESRK nuomonė *Deramas minimalusis darbo užmokestis visoje Europoje* (OL C 429, 2020 12 11, p. 159).

mažinimo potencialo kurti darbo vietas rodiklį (DEP) skirtingais NUTS lygmenimis. Siekiant gauti duomenų apie naujos energetikos krizės poveikį užimtumui, EUROFOUND Europos restruktūrizavimo stebėjimo centro duomenų bazėje ([15]) galima rasti daug įvairių užregistruotos patirties atvejų.

5.7. EESRK taip pat ragina paspartinti ir pagerinti **Teisingos pertvarkos mechanizmo** įgyvendinimą ([16]). EESRK palankiai vertina tai, kad iki 2027 m. labiausiai nuo energetikos pertvarkos nukentėjusiuose regionuose bus skirta 55 mlrd. EUR, kad būtų pasiektas tikslas nė vieno nepalikti nuošalyje. Taip būtų kompensuotas socialinis ir ekonominis perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos poveikis, pasitelkiant tris ramsčius: naują Teisingos pertvarkos fondą (daugiau kaip 25 mlrd. EUR investicijų), teisingos pertvarkos sistemą pagal programą „InvestEU“ (15 mlrd. EUR privačiajam sektoriui) ir naują paskolų viešajam sektoriui priemonę (pagal ją bus sutelkta 18,5 mlrd. EUR viešųjų investicijų).

5.8. EESRK taip pat mano, kad formalizuojant teritorinius energetikos pertvarkos planus tikslinga ne tik skatinti sudaryti pereinamojo laikotarpio susitarimus (rengiant regionines socialinės srities veiksmų derinimo konsultacijas), bet ir skatinti gerąją patirtį kolektyvinių derybų srityje ir darbuotojų dalyvavimą socialiai teisingoje energetikos pertvarkoje. Šiuo atžvilgiu reikia nepamiršti, kad perėjus prie daugiau atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagerės aplinkos kokybė, nes sumažės išmetamų oro teršalų, o tai naudinga sveikatai ir darbo našumui.

5.9. EESRK mano, jog labai svarbu užtikrinti teigiamą Europos žaliojo aspekto ir energetikos pertvarkos sąveiką su įtraukia pertvarka, siekiant prisidėti prie sėkmingos įmonių veiklos, prie didesnių kokybiškų ir tvarių užimtumo galimybių darbuotojams ir prie visų piliečių gerovės ekosistemoje, kurioje gerbiama planetos sveikata.

Briuselis, 2023 m. vasario 22 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė
Christa SCHWENG

([15]) https://www.eurofound.europa.eu/observatories/emcc/european-restructuring-monitor
([16]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_lt

PRIEDAS

Toliau pateikiami diskusijų metu atmesti pakeitimai, už kuriuos buvo atiduota ne mažiau kaip 1/4 balsų (DTT 74 str. 3 dalis).

1 PAKEITIMAS

SOC/718. Energetikos politika ir darbo rinka

2.12 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

Skyriaus nuomonė	Pakeitimas
EESRK ragina Komisiją vertinant nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, taip pat valstybių narių teritoriniuose teisingos pertvarkos planuose ***stiprinti*** užimtumo ir socialinius tikslus, pavyzdžiui:	EESRK ragina Komisiją vertinant nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, taip pat valstybių narių teritoriniuose teisingos pertvarkos planuose ***daugiau dėmesio skirti*** užimtumo ir socialinių tikslų ***bei politikos stiprinimui***, pavyzdžiui:
— įtraukti aktyvią užimtumo politiką, pagal kurią, vykdant profesinį perkvalifikavimą ir darant švietimo srities investicijas į aukštos kokybės žaliąsias darbo vietas, sudaromos palankesnės sąlygos keisti darbo vietą;	— įtraukti aktyvią užimtumo politiką, pagal kurią, vykdant profesinį perkvalifikavimą ir darant švietimo srities investicijas į aukštos kokybės žaliąsias darbo vietas, sudaromos palankesnės sąlygos keisti darbo vietą;
— remti žmones, kurie praranda darbo vietas dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, lėšomis, gaunamomis iš paramą gaunančių valstybių ir įmonių, siekiant užtikrinti, kad vykdant energetikos pertvarką būtų pasiektas teigiamas poveikis užimtumui;	— žmones, kurie praranda darbo vietas dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, ***remti taikant tinkamą darbo rinkos politiką ir priemones ir, kai to reikalaujama pagal nacionalines taisykles***, lėšomis, gaunamomis iš paramą gaunančių valstybių ir įmonių, siekiant užtikrinti, kad vykdant energetikos pertvarką būtų pasiekta teigiama užimtumo pusiausvyra;
— plėtoti regioninį ekonominį atsinaujinančiųjų energijos išteklių potencialą, taip pat naujas dalyvavimo elektros energijos gamyboje formas (pavyzdžiui, steigti pasigamintos energijos vartojimo kooperatyvus, galinčius sukurti perteklių bendruomenei; skatinti savarankišką darbą atsinaujinančiosios energijos gamybos srityje ir t. t.);	— plėtoti regioninį ekonominį atsinaujinančiųjų energijos išteklių potencialą, taip pat naujas dalyvavimo elektros energijos gamyboje formas (pavyzdžiui, steigti pasigamintos energijos vartojimo kooperatyvus, galinčius sukurti perteklių bendruomenei; skatinti savarankišką darbą atsinaujinančiosios energijos gamybos srityje ir t. t.);
— veiksmingai kovoti su energijos nepritekliumi. Galimybių naudotis energetikos paslaugomis užtikrinimas visiems gyventojams nustatytas Europos socialinių teisių ramstyje (20 principas).	— veiksmingai kovoti su energijos nepritekliumi. Galimybių naudotis energetikos paslaugomis užtikrinimas visiems gyventojams nustatytas Europos socialinių teisių ramstyje (20 principas).
EESRK mano, kad siekiant šių ambicingų tikslų būtina skatinti rengti ateities užimtumo ir įgūdžių teritorinius planus, aktyviai dalyvaujant visiems suinteresuotiesiems subjektams, visų pirma socialiniams partneriams.	EESRK mano, kad siekiant šių ambicingų tikslų būtina skatinti rengti ateities užimtumo ir įgūdžių teritorinius planus, aktyviai dalyvaujant visiems suinteresuotiesiems subjektams, visų pirma socialiniams partneriams. ***Šiuose planuose taip pat turėtų būti atsižvelgiama į pertvarkos tempo ekonomines pasekmes įmonėms, visų pirma MVĮ.***

Paaiškinimas

Pakeitimu siūloma patikslinti teksto formuluotę dėl didesnio dėmesio socialiniams ir užimtumo tikslams ir (arba) uždaviniams ir paaiškinti, kad vien išmokų iš fondų (kai to reikalaujama pagal nacionalines taisykles) nepakanka darbo vietų praradimo problemai išspręsti: reikia daug daugiau (politikos, administracinių priemonių ir t. t.), kad bedarbiai būtų remiami ir vėl integruojami į darbo rinką.

Galiausiai, kaip pabrėžta nuomonės projekto 1.6 punkte, svarbu atsižvelgti į tempą, suderinamą su įmonių, ypač MVĮ, padėtimi.

Balsavimo rezultatai

Už 73

Prieš 78

Susilaikė 8

2 PAKEITIMAS

SOC/718. Energetikos politika ir darbo rinka

5.2 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

Skyriaus nuomonė	Pakeitimas
EESRK primena, kad viena iš pagrindinių valdymo sistemų, skirtų socialiai teisingai pertvarkai įgyvendinti ir jos pažangai stebėti, yra Europos semestras. EESRK jau yra pareiškęs, kad Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas Europos semestro cikle kartu su jo stebėsena pasitelkiant socialinių rodiklių suvestinę yra žingsnis teisinga ([1]) linkme. Vis dėlto jis mano, kad daugiau dėmesio reikėtų skirti aplinkos ir darbo politikos sąveikai, siekiant padėti užtikrinti, kad galiausiai būtų kuriamos kokybiškos, tvarios darbo vietos**, *taip pat*** užtikrinti ***pakankamas*** pajamas tiems, kurie praranda darbą ir negali vėl įsidarbinti. Reikia stiprinti regionų ir jų socialinio kapitalo vaidmenį, pažangiąją specializaciją ir žmogiškojo kapitalo darbotvarkę. ([1]) EESRK nuomonė „Papildomos pastabos dėl 2022 m. metinės tvaraus augimo apžvalgos“ (dar nepaskelbta).	EESRK primena, kad viena iš pagrindinių valdymo sistemų, skirtų socialiai teisingai pertvarkai įgyvendinti ir jos pažangai stebėti, yra Europos semestras. EESRK jau yra pareiškęs, kad Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas Europos semestro cikle kartu su jo stebėsena pasitelkiant socialinių rodiklių suvestinę yra žingsnis teisinga ([1]) linkme. Vis dėlto jis mano, kad daugiau dėmesio reikėtų skirti aplinkos ir darbo politikos sąveikai, siekiant padėti užtikrinti, kad galiausiai būtų kuriamos kokybiškos, tvarios darbo vietos. ***Be to, valstybės narės, vadovaudamosi savo nacionalinėmis taisyklėmis, turėtų suteikti*** ir užtikrinti ***galimybę gauti bedarbio pašalpą arba adekvačias minimalias*** pajamas tiems, kurie praranda darbą ir negali vėl įsidarbinti. Reikia stiprinti regionų ir jų socialinio kapitalo vaidmenį, pažangiąją specializaciją ir žmogiškojo kapitalo darbotvarkę. ([1]) EESRK nuomonė „Papildomos pastabos dėl 2022 m. metinės tvaraus augimo apžvalgos“ (dar nepaskelbta).

Paaiškinimas

Kadangi tekste kalbama apie tuos, kurie praranda darbą ir negali rasti kito darbo, atrodo logiška, kad žodis „pajamos“ reiškia „minimalias pajamas“. Šiuo atveju vartojami terminai turėtų atspindėti nuomonės projekto 1.5 punkte vartojamą formuluotę, t. y. „galimybė gauti (…) pakankamas minimalias pajamas“. Be to, būtų galima nurodyti valstybių narių bedarbio pašalpų sistemas.

Balsavimo rezultatai

Už 79

Prieš 98

Susilaikė 8

3 PAKEITIMAS

SOC/718. Energetikos politika ir darbo rinka

1.9 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

Skyriaus nuomonė	Pakeitimas
EESRK mano, kad tiek didelėms įmonėms, tiek MVĮ tenka svarbus vaidmuo siekiant energetikos pertvarkos tikslo, ***nustatant griežtas sąlygas*** tvariam, kokybiškam užimtumui ir socialinei apsaugai skatinti, taip pat užtikrinant visuotinę prieigą prie energetikos paslaugų (***pvz., užkertant*** kelią energijos nepritekliui). Vis dėlto, siekiant įveikti didžiausius sunkumus, su kuriais susiduria MVĮ, EESRK ragina gerinti MVĮ galimybių gauti finansavimą programas, jas paspartinti ir supaprastinti, teikiant nuolatines paramos ir pagalbos paslaugas.	EESRK mano, kad tiek didelėms įmonėms, tiek MVĮ tenka svarbus vaidmuo siekiant energetikos pertvarkos tikslo***: skatinti ir kurti*** tvarų, kokybišką užimtumą***, taip prisidedant prie*** socialinės apsaugos, taip pat ***dėl galimo jų vaidmens*** užtikrinant visuotinę prieigą prie energetikos paslaugų (***ir taip padedant užkirsti*** kelią energijos nepritekliui). Vis dėlto, siekiant įveikti didžiausius sunkumus, su kuriais susiduria MVĮ, EESRK ragina gerinti MVĮ galimybių gauti finansavimą programas, jas paspartinti ir supaprastinti, teikiant nuolatines paramos ir pagalbos paslaugas.

Paaiškinimas

Šiuo pakeitimu siekiama patikslinti tekstą siekiant paaiškinti, kaip įmonės ir MVĮ prisideda prie tvaraus užimtumo užtikrinimo ir tokiu būdu padeda teikti socialinę apsaugą.

Balsavimo rezultatai

Už 76

Prieš 99

Susilaikė 8